

Asia: Lausuntopyyntö Vermassalon tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta (PIRELY/2748/2023)
(PIRELY/2748/2023)

Pirkanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Ilmatar Vermassalo Oy suunnittelee Virtain kaupungin alueelle Vermassalon 25 voimalan tuulivoimapuistoa. Hankealueen kokonaispinta-ala on noin 4 300 ha. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 345 m. Hankkeen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan yhdessä joko Ilmattaren Tuuramäen tuulivoimahankkeen kanssa tai ABO Wind Oy:n Myyränkankaan tuulivoimahankkeen kanssa ilmajohdolla.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus (Luke) esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Useampana peräkkäisenä vuonna tehty soidinpaikkaselvitys antaisi alueen merkityksestä kanalinnuille paremman kuvan kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu tällä syklisellä lajiryhmällä mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen.

Hankealueelta paikannettiin kaksi metson soidinta. Selostuksen mukaan laajimmissa toteuttamisvaihtoehdoissa (VE1 ja VE2) yksi voimala sijoittuu n. 500 m etäisyydelle rajatun soidinalueen reunoilta, jolloin häirintävaikutus voi ulottua soidinpaikoille asti ja niihin voi kohdistua siirtymispainetta. Vaihtoehdossa VE3 lähimpien voimaloiden etäisyys on selostuksen mukaan riittävän kaukana eteläisestä soidinpaikasta. Luke puoltaa olemassa olevan kirjallisuuden perusteella sitä, että 500 m on riittämätön etäisyys soidinten ja voimaloiden välillä.

Lintulaskentamenetelmistä Luke huomauttaa, että linjalaskennan voidaan joiltain osin ajatella soveltuvan kartoituslaskennan korvikkeeksi tilanteessa, jossa ei ole mahdollista kartoittaa koko aluetta. Kyse on kuitenkin otantaan perustuvasta menetelmästä, joka on ensisijaisesti kehitetty valtakunnalliseen kannanvaihteluiden seurantaan. Otantaan perustuvien seurantamenetelmien käyttökelpoisuus YVA:n yhteydessä on kyseenalaista. Kartoituslaskennassa tavoitteena on absoluuttisen määrän selvitys, mikä on tällaisessa yhteydessä helpompi tulkita kuin tilastollisesti arvioitu (suhteellisen) tiheyden selvittäminen otantamenetelmällä.

Tällaiselle rajatulle alueelle, jolta tarvitaan kattavaa tietoa linnustosta, luonnollinen vaihtoehto olisi koko alueen kattava kartoituslaskenta. Tämän menetelmän tavoitteena on kartoittaa alueen kaikki linnut.

Selvitysten perusteella hankealueella on merkitystä karhun ja ilveksen elinympäristönä ja mahdollisesti lisääntymisalueena. Alueelta ja/tai sen läheisyydestä on havaittu molempien lajien pentueita. Hankealueen läheisyyteen sijoittuu myös todennäköisesti karhun talvipesä. Hankkeella arvioidaan selostuksen mukaan olevan korkeintaan kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia karhuille ja ilveksille.

Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja, jolloin näiden lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen tai levähtämisen (talvipesä) osalta turvautumaan väistämiseen.

Lajiston totumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen, mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutumisen myötä). Tällöin vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi tai laji sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen.

Selostuksessa on käytetty monipuolisesti olemassa olevaa kirjallisuutta vaikutusten arviointiin. On kuitenkin syytä huomioida, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon, jossa tutkimusaineisto on käsitelty käyttäen tilastollisia menetelmiä ja analyysyjä, joilla hallitaan tiedon epävarmuutta, ja joka on sen jälkeen vertaisarvioitu. Kartoitukset ja raportit eivät ole siis tutkimuksia, vaan selvityksiä, kartoituksia tai seurantaraportteja. Niistä puuttuu tutkimuksen tunnusmerkit ja rakenteet, eikä niitä ole referoitu tieteellisiin menetelmin. Ensisijaisesti vaikutusten arvioinneissa tulisi tukeutua olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.

Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien tuulivoimala-alueiden myötä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luke puoltaa olemassa olevan kirjallisuuden perusteella sitä, että 500 m on riittämätön etäisyys soidinten ja voimaloiden välillä. Lajiston totumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Hankkeen ei tule aiheuttaa sellaista häiriötä, missä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen tai levähtämisen (talvipesä) osalta turvautumaan väistämiseen. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien tuulivoimala-alueiden myötä.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 01.07.2024 klo 10:48:12.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: